

pot suggerir la pluralitat de les partides de conreu; o potser referir-se més (a manera d'etimologia popular) a les rendes que en treien, cf. el títol: «*Quièrn de les rendes et de les exides*» en l'estat reial del S. XIV, publicat en *CoDoACA* xxxix, 15-53.

També s'hauria pogut pensar en algun NP, de la mateixa arrel (*Sädda*, Hess, *Sädäd*, *Saddäd* GGAlg); o bé *Šida* algerià NP femení, però aquest no té arrel aràbiga; hi ha arrel aràbiga *šid* «munire» *RMa* (485), però poc descabdellada (Dozy I, 810a remet a Lane i Al-makkari), i Hess registra *Šayid* i algun altre d'aquesta arrel i anàlogues. Però tot això és incomparablement menys satisfactori que l'etimologia trobada a dalt. Tampoc pensem en cap mossarabisme a base de *Pena* 'penya' arabitat (com *Penassita* 'penyal migpartit' de la V. de Boí PINNA SĒCTA), puix que *Beneixida* no és terreny penyalós (altrament -SECTA no podia donar en mossàrab la -d- del nostre nom ni la *i*).

SSiv. reporta d'Escolano un despoblat *Benegida* pertanyent a Malferit, a la vall d'Albaïda; però SSiv. no ho acaba de confirmar, en aïllar, d'una estadística de mitjan S. XVI, un *Benexidas* amb 67 cases de moros, tot i que s'assigna a la «*governació de Bocairent*»: no ens fiem d'Escolano, i falta estar segurs que aquest *Bocairent* no sigui error per algun altre nom, com *Carcaixent*, car llavors seria el *Beneixida* nostre, amb la x deturpada pel frívol «*croniste*», capaç de canviar *car(ros)*- en *bo(us)*! I també és possible que Escolano es confongui amb una alqueria o *predio Benicenam* que figura en el *Rept.* en tres passatges relatius a la vall d'Albaïda.

No crec que hi hagi relació lingüística amb noms com *Binissaide* d'Es Castell de Menorca, ni amb un *Binixidi* incomprovat que Asín atribueix a Mallorca, i que probablement deu ser mera errada per *Binixiri* de. de Caimari (*AlcM*).

## BENÈS

Nom d'una població del Pallars (Flamicell) entre Manyanet i Les Iglésies. Hi ha alguns homònims i parònims: *Benés*, partida d'Erill (XIII, 161); *Banés*, partida de Serradui (Alta Ribagorça); *Biniés*, població aragonesa en el curs inferior del Veral o riu d'Ansó, a uns 12 k. en línia recta de Burgui, el primer poble bascófon.

PRON. POP.: *benés* (oït per Casacuberta a Sentís i per Terrado a Les Iglésies i La Mola d'Amunt), i per Coromines en l'enq. al poble mateix, 1957 (XIX, 173-174).

DOC. ANT. a. 1233: «*Petrus de Benes*» (*BABL* VII, 176).

ETIM. És indubtable el seu origen pre-romà. Podríem pensar en un basc IBEN-ESI 'tanca o clos de troncs' (cf. Mitxelena, *Apellidos*, 311). Però el parònim *Biniés*, documentat ja els anys 947 i 1092 (cf. García Blanco, *Primera reunión de toponimia pirenaica*, 139), que en basc del S. XIX es deia *Binize* (Caro Baroja, *Mater*, 135-136), sembla revelar una base com

\*BINÈSSE o \*BENÈSSE bona per a tots tres, amb un sufix -ÈSSE.

Coromines parla d'aquest sufix a propòsit de *Galez*, nom d'un poblet prop de *Galan*, al NE. del departament de Hautes Pyrénées. Sospita que el nom d'aquests dos pobles veïns pot estar relacionat, imaginant que una de les explicacions possibles és «qu'on ait là deux types \**Galane*, \**Galanesse*, dérivé l'un de l'autre avec un suffixe dont la date reculée est connue» (*Du nouveau sur la toponymie occitane*, p. 255). En nota cita Coromines diversos topònims que poden contenir el sufix -ÈSSE: a l'alt Aragó *Ipiés*, *Arbaniés*, *Lardiés*, *Layés*, *Biniés*, i en domini català *Benés*, *Artés*, *Sirés*, *Erbés* (*Du Nouveau*, p. 255, nota 238).

Ens porta això cap al terreny de l'indoeuropeu? No és gens clar. No s'ha demostrat que els noms en -ÈSSE tinguin una arrel indoeuropea. Alguns tot el contrari: *Ipiés*, *Artés*, per exemple, presenten radical bascoide. *Erbés* recorda el proto-sícul ERBESSE. A cap dels altres no se li veu clar un origen indoeuropeu. Pel que fa a l'arrel del nom, podem recordar topònims com *Benante*, *Benasc* i *Benós*, que tenen aspecte ibero-basc. D'altra banda, *ben* i *bin* són elements existents en l'epigrafia ibèrica (cf. J. Siles, *Léxico de inscripciones ibéricas* i J. Velaza, *Léxico de inscripciones ibéricas* (1976-1989). Remetem també al que s'ha dit en els articles dedicats a *Benasc* i *Benante*. X. T.

[En definitiva no es veu cap raó ferma per dubtar de l'origen ibero-basc tan predominant en els NLL de tota aqueixa zona pirinenca ni de l'enllaç amb els basc *iben* 'tronc', potser amb un -ESSE sufixal, però tampoc hi ha prova prou clara d'un -ss- doble en el nom d'aquest poble i dels seus homònims, que descarti l'ètimon compost IBEN-ESI. J. C.]

## BENET

No ens toca ací parlar del mot en tant que NP, ll. BENEDICTUS 'benèit'. Però n'indicarem algunes aplicacions toponímiques ultra les més adotzenades, com en *Mas de Benet* vt. te. Vilafamés (XXIX, 4.16, 4.23, '25 × '06).

Explica JMEspinàs (*Viatge a Terra Alta*, dins el te. d'Horta de St. Joan, p. 139) que al Puig de Sta. Bàrbara hi ha diverses ermites on dormien els frares fent penitència; cap al Sud, on es veuen «una mena de menhirs blancs i enormes ---: les *Roques de Benet*, de formes montserratinas»; conjecturem que no hi ha allí tal nom de persona sinó SAXUM BENEDICTUM nom heretat de temps antic que li posarien els proselitistes cristians que hi vagin dur l'evangeli en temps romans, antecessors dels frares de la tebaïda que ens descriu l'escriptor.

El cas es deu repetir en altres llocs. A Cerdanya el roc de *Querbenet*, gros penyal, entre Er i Llo, compost format amb *quer*. *Fumeneta* pda. d'Abella d'Espés (XIX, 122.2), on corren aigües, deu ser amalgama de *Font-Beneta*.

Per altra banda, nous semblants, amb *ei*. *Roques*